

БИЗНЕС КОМПАС

за Социалистическа република Виетнам през 2020 г.

1. Обща информация за Виетнам

ТЕРИТОРИЯ -	331 690 кв.км.
НАСЕЛЕНИЕ -	96,480,100 души /данни 2019 г./, при което градското население е 34.7%, а селското 65.3%, на 14-то място в света, плътност 311/кв. км., годишен прираст – 1,04 %, грамотност – 97 % (мъже), 93 %(жени)
ЕТНИЧЕСКИ СЪСТАВ -	54 регистрирани етнически групи: виети (87%), таи (1,6%), тхаи (1,8%), Мионги (1,5%), Хоа (1.2%), Зао (1.1%) и др. (2016 г.)
СТОЛИЦА -	Ханой, 7,82 млн. жители (2017 г.)
РЕЛИГИИ -	будисти (85.5%), католици (6,8%), хоа-хао (1,5%), као-дай (1,1%), протестанти (0,5%), индуци (0.5) и др.(по оценка от 2017 г.)
НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК -	2 Септември

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА -	Виетнамски донг, 1 щ.д. = 23 216 донги (06.2020)
ОФИЦИАЛЕН ЕЗИК -	Виетнамски
ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР НА ЦК НА ВКП	НГУЕН ФУ ЧОНГ (януари 2016) NGUYEN PHU TRONG
ПРЕЗИДЕНТ	НГУЕН ФУ ЧОНГ (октомври 2018) NGUYEN PHU TRONG
ВИЦЕПРЕЗИДЕНТ	ДАНГ ТХИ НГОК ТХИНХ (април 2016) DANG THI NGOC THINH
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНОТО СЪБРАНИЕ	НГУЕН ТХИ КИМ НГАН (март 2016) NGUYEN THI KIM NGAN
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ	НГУЕН КСУАН ФУК (април 2016) NGUYEN XUAN PHUC
МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ	ФАМ БИНХ МИНХ (април 2016) PHAM BINH MINH
МИНИСТЪР НА ПРОМИШЛЕНОСТТА И ТЪРГОВИЯТА	ЧАН ТУАН АНХ (април 2016) TRAN TUAN ANH
ПОСЛАНИК В БЪЛГАРИЯ	Н.ПР. Г-Н ДОАН ТУАН ЛИН (март 2019) DOAN TUAN LINH
ИЗВЪНРЕДЕН И ПЪКНОМОЩЕН ПОСЛАНИК НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВЪВ ВИЕТНАМ	Н.ПР. Г-ЖА МАРИНЕЛА ПЕТКОВА(декември 2018)

Виетнамската държава се създава през 938 г., след 1000-годишно китайско владичество, базирана на земеделско виетнамско население около Червената река (Ханой), формиращо своя групова принадлежност 1 в. пр. Хр. Основател на държавата е Нго Куен. Страната се управлява от множество виетнамски феодални династии, по важни от които са: Ли (11-12 в.), Чан (13-14 в.), Ле (15, 16, 17 в.). През този период страната е с централизирана администрация, силна армия и развити икономика и култура. Отбива китайските нашествия на династията Сун през 11 в., Юан през 13 в. и Мин през 15 в., както и монголските орди през 13 в. През 18 в., по време на последната виетнамска династия Нгуен е завладян Южен Виетнам, след като оттам са изтласкани камбоджански войски. Следва управление на тримата братя Нгуен. В средата на 19 в. Франция завладява отделни виетнамски провинции, а

през 1883 г. цялата страна е колонизирана от Франция. През Втората световна война Виетнам е окупиран от Япония.

Комунистическото движение е основано от Хо Ши Мин, първоначално като Революционна младежка лига (1925 г.), а впоследствие Индокитайска комунистическа партия (1930 г.).

В деня на капитулацията на Япония, на 2 септември 1945 г., Хо Ши Мин провъзгласява Демократична република Виетнам. Въоръжената съпротива срещу Китай, а впоследствие срещу Франция, която възстановява позициите си в страната след края на войната, завършва с победата при Диен Биен Фу и изтеглянето на френската армия (1954 г.).

Съгласно решенията на Женевската конференция от 21 юли 1954 г. страната е разделена по 17-я паралел на Северен и Южен Виетнам /Демократична република Виетнам и Република Виетнам/. След Тонкинския инцидент /1964 г./, рязко се засилва американската военна намеса. Войната във Виетнам приключва с Парижкото споразумение от 1973 г., след което през 1975 Северен и Южен Виетнам се обединяват. На 25 април 1976 г. е обявено създаването на Социалистическа република Виетнам.

Годините след войната са особено трудни за страната, която се сблъсква с изключително тежки социално-икономически и хуманитарни проблеми, допълнително усложнени от водената от комунистическия режим затворена политика. В международен план се открояват войната с Китай 1979 – 1990 г. и анексирането на Камбоджа по молба на местното правителство от 1978 до 1989 г. и борбата срещу режима на Червените кхмери.

1.1. ДЪРЖАВНО УСТРОЙСТВО И ВЪТРЕШНО ПОЛОЖЕНИЕ

Според Конституцията от 1992 г. Виетнам е социалистическа република. Виетнамската комунистическа партия (ВКП) е ръководна сила на държавата и обществото. ВКП е създадена от Хо Ши Мин на 03.02.1930 г. като Индокитайска комунистическа партия и е организирана от демократичния централизъм. Конгресът е най-висшия орган на ВКП и се свиква веднъж на 5 години. Той избира Централния изпълнителен комитет, а той от своя страна Политбюро (19 души) и Генерален секретар. Първият генерален секретар на Комунистическата партия на Виетнам е Чан Фу, а понастоящем на поста, избран от XII Конгрес (1.5.2016 г.) е Нгуен Фу Тонг. ВКП има повече от 4,5 милиона членове. От 1993 г. насам, в ръководството на управляващата партия надделяват реформаторските и прагматични кръгове.

Висш законодателен орган е Националното събрание /НС/ с мандат 5 години и 500 депутатски места. Основните органи на парламента, който заседава в две сесии – пролетна (м. юни) и есенна (м. ноември) са председател на парламента, заместник-председател и Постоянен комитет. Политическото присъствие е 98% монополизирано от ВКП.

Президентът е Глава и Върховен главнокомандващ на страната. Избира се от парламента и се отчита за работата си на него.

Изпълнителната власт се осъществява от Правителство, начело с министър-председател, трима вицепремиери и министри. Съдебната власт е съсредоточена в Върховен народен съд и Върховна народна прокуратура.

На локално ниво, властта се упражнява в провинции, райони и градове от Народни съвети (местна законодателна власт) и Народни комитети (местна изпълнителна власт). Реално властовите лостове са в ръцете на народните комитети, като и двете институции са контролирани от местните лидери на ВКП.

Основни политически проблеми пред страната: - висока степен на корупция на средно и високо управленско ниво и в държавните институции; - неравномерно икономическо и социално развитие на регионите; - ниско ниво на спазване на гражданските права; - влошаващо се екологично положение и др.

Приоритети на развитието на Виетнам за новия петгодишен период бяха заложили в приетия от делегатите на Националния конгрес на ВКП План за социално-икономическо развитие за периода 2016 – 2020 г.

Планът си поставя за основна цел да запази макроикономическата стабилност при по-голям икономически растеж спрямо предходните години; годишният ръст на БВП за следващите пет години да е между 6.5 и 7 %, като към 2020 г. БВП на глава от населението да достигне 3,670-3,750 щ.д. Заложените цели предвиждат също делът на сектора на промишлеността и услугите да е около 85% от БВП; инфлацията да бъде поддържана под 4% годишно, а чуждестранните инвестиции да възлязат на 31% от БВП, достигайки 470 млрд. щ.д. Предвижда се бюджетният дефицит към 2020 г. да не надхвърля 4.8 % от БВП, като към момента той е 3.5% (най-ниският от последните 4 години). Събираемостта на приходите за 2019 г. възлиза на 1.2 трилиона виетн. донги или 93% от планираното. Договорено бе през следващите пет години правителството да завърши и правната рамка за управление на държавния дълг в съответствие със Закона за държавния дълг от 2017 г., който трябва да е под 65% от БВП (понастоящем е 58%), Закона за приватизацията на държавните предприятия от 2016 г., Закона за социалното осигуряване от 2017 г., Кодекса на

труда 2020 г., Закона за застраховането и здравната политика, както и други свързани с това правни актове.

Правителството масово инвестира в инфраструктура – пътна, пристанищна, летища и по-малко в ж.п. линии. Под изискуемото ниво са инвестициите в опазване на околната среда и в създаване на устойчиви икономически модели и подкрепа на МСП.

Активно се инвестира и в социални дейности – болнично лечение (повишаване на броя на леглата на 26/ 10 000 души, 85% покриваемост на лечение с държавни фондове) и образованието (държавно и частно). Все още обаче липсва специализирана болнична грижа в някои провинции, липсва и ефективна профилактика на сърдечни и ракови болести. Трябва да се отбележи, че благодарение на предварителната информация и навременното вземане на превантивни мерки и процедури, страната успя да овладее епидемията от COVID 19 със сравнително малко разходи и без да се натоварват болници и отделни медици. Към момента в СР Виетнам има 333 инфектирани и нито един смъртен случай.

По данни на СБ, от 2016 г. страната преминава в групата на средно развитите държави, със стандарт на годишен доход над 3 000 щ.д. на глава на населението и съответно ниво на социални услуги. Това означава е съответно намаляване на безвъзмездните финансираня на проекти за сметка на дългосрочните заеми и иницирирането на различни форми на ПЧП.

Във вътрешнополитически план непосредствени приоритети за Виетнам са:

- подобряване на социалното положение на населението с комплексни мерки и преки и индиректни лостове за елиминирание на последствията от COVID 19 върху благосъстоянието на различните социални групи;

- скоростно въвеждане на електронното правителство и електронната община;

- привличане на стратегически инвеститори в отделни отрасли в контекста на предефиниране на световните вериги на снабдяване и трансфера на фирми от Китай в ЮИА, в частност във Виетнам;

- повишаване на образователната квалификация на мениджърски и изпълнителен състав на частни и държавни фирми;

- борба с корупционните модели и практики и лошото управление на държавните фирми, като приоритетна политика на ВКП;

- гарантиране върховенството на закона и законосъобразна икономическа политика;

- реструктуриране на икономиката и подобряване ефективността на държавните предприятия; специално внимание към модернизиране на

селскостопанския сектор; реструктуриране на кредитните институции, и особено на слабите акционерни търговски банки, подобряване на финансовия надзор; контрол на инфлацията; балансиране на държавния бюджет и стриктно управление на държавните разходи за адресиране на нарастващия бюджетен дефицит;

- прилагане на върхови постижения на отделни страни в развитието на социални отрасли. Премахване на едностранното сътрудничество с Китай и създаване на много полярна политическа отворена система, адекватна за реакция на съвременните глобални тенденции;

- отделяне на внимание на пропорционалното развитие на центъра и регионите на страната, където съществуващите дисбаланси ще имат негативно социално-икономическо отражение;

- подобряване на координацията и институционалното взаимодействие;

- гарантиране защитата на правата на човека; осигуряване пространство на действие на гражданското общество.

1.2. Икономическо развитие на СР Виетнам. Основни макроикономически показатели на страната през 2019 година и прогнози за 2020 година

Икономиката на Виетнам остана стабилна през 2019 година като показва развитие, подкрепено от силно вътрешно търсене, устойчиво производство и солидни преки чуждестранни инвестиции. Прогнозите за 2020 година са за значително забавяне на икономическия ръст на страната поради пандемията от COVID-19.

Излишъкът по текущата сметка се увеличи през 2019 година, но, вероятно ще се свие рязко през 2020 година. Въпреки икономическото забавяне и рисковете за спад на производството поради COVID-19, прогнозира се, че икономическият растеж във Виетнам ще остане един от най-високите в региона.

През 2019 година беше отбелязан ръст на брутния вътрешен продукт на Виетнам от 7,02% (при планиран 6.8 от НС). Стабилен растеж от 8,9% отбеляза промишлеността, а услугите - 7,3%, с което компенсирала забавянето на селското стопанство. Производството нарасна с 11,3%, добивната индустрия - с 1.3%, а строителството показва устойчив растеж над 9%. Разширяването на услугите беше стимулирано от развитието на туризма, банковото дело и финансите, услугите на едро и транспорта. В структурата на формиране на БВП най-голям дял има услугите с 41.64%, следвани от индустрията и строителството с 34.94% и селското стопанство

с 13.69%. Продължителната суша и африканската чума по свинете забави растежа в селското стопанство до 2,0%, което е почти половината от 3,8% през 2018 година. И през 2019 г. продължи тенденцията на намаляване на заетите площи с основната култура – ориз да сметка на по-високопродуктивни и ценово позиционирани такива като картофи, плодове, хортикултури, маслодайни растения. Това, комбинирано с регионални климатични фактори доведе до недостиг на ориз в началото на епидемията с COVID 19 и частичната забрана за износ на този продукт за традиционни пазари като Филипините, Тайван и др. (Виетнам е третият по производство на ориз стана в света). През 2019 г. бе увеличено производството на морски продукти и замразена риба, като стабилни продажби бяха регистрирани на пазарите в ЕС и САЩ.

От страна на търсенето, силният растеж беше ръководен от 7.4% ръст в частното потребление, тъй като доходите на средната класа продължиха да се увеличават, а инфлацията остана стабилна. Междувременно, общественото потребление се понижи от 6,3% ръст през 2018 година до 5,8% през 2019 година, тъй като фискалната консолидация продължи. Общия фактор на производителността достигна 46.11%, който е около средния заложен за петилетката от 44%. Потребителският ценови индекс беше 2.7%, най-нисък през последните 10 години. БВП на глава на населението достигна през 2019 г. 2800 долара.

Виетнам привлече 38 милиарда щатски долара преки чуждестранни инвестиции, нараснали със 7,2% спрямо предходната година. Инвестициите от Китай и Хонг Конг се удвоиха през 2019 година. Този стабилен приток на чуждестранен капитал стимулира частните инвестиции, но бавното изплащане задържа публичните инвестиции. Индексът на ефективност на инвестиционния капитал през 2019 г. беше 6.07% при 5.97% през 2018 г.

Бизнес климатът през 2019 г. в станат бе подобрен което се изразява в увеличеният брой и капиталова основа на новите фирми – 130 100 единици със среден капитал на регистрация – 12.5 млрд. виетн. донги. Въведени бяха редица електронни услуги особено в сектор митници, данъчно обслужване и административна регистрация. Голяма част от фирмите преминават на дигитална основа на управление. Туризмът привлече през 2019 г. 18 млн. туристи (най-високо ниво досега). Увеличават се нетните приходи в секторите транспорт (увеличение с 13% в сравнение с 2018 г.) и телекомуникации (увеличение с 7.8% в сравнение с 2018 г.). През 2019 г. бяха зададени и критериите на програмата „Произведено във Виетнам“, отнасящи се за стоки, произведени поне 30% във Виетнам (Декрет на

МОИТ 43/2109). ОТ това се възползват преди всичко производители на черна и бяла техника, мотоциклети и по-рядко храни и напитки.

Износът на Виетнам се увеличи до 263 милиарда долара (увеличение с 8.1% в сравнение 2018 г.) при внос от 253.51 млрд. долара (увеличение с 7% в сравнение с 2018 г.) и този обем допринесе за положително външотърговско салдо от около 10 милиарда щатски долара. Фирмите с чуждестранна инвестиция имат принос за 70% от износа на страната. САЩ бяха най-големият външен пазар на Виетнам през 2019 година. **Вносът** на страната беше 253 милиарда щатски долара. Най-голям вносител Виетнам продължи да бъде Китай с 33% дял, следван от Република Корея с 19% и страните от Югоизточна Азия с 13%. Салдото във външната търговия на Виетнам продължава да е отрицателен само с Китай (въпреки неговото нетно намаление през 2019 г.) и възлиза на 34.04 млрд. щ.д. През 2020 г. поради затварянето на границите заради епидемията от COVID 19 бяха реализирани огромни загуби на виетнамските предприятия изнасящи плодове, зеленчуци и месо за Китай.

Инфлацията през 2019 година беше средно 2.8%, бидейки най-ниската за последните 3 години, задържана от ниските световни цени на горивата, въпреки увеличенията в цените на електроенергията, здравеопазването и образованието, както и цените на храните, които се повишиха поради сушата и африканската чума по свинете.

Във **финансов план**, силните икономически основи, включително стабилният приток на чуждестранен капитал подкрепи виетнамския донг, чиято сила също укроти инфлацията. Държавната банка на Виетнам води разумна парична политика през 2019 година. Ниската и стабилна инфлация ѝ позволи да намали лихвения процент. През септември 2019 година тя подкрепи растежа като намали лихвата за рефинансиране с 0,25%.

Това първо намаление от юли 2017 година засили настроението на пазара, но не и пазарната ликвидност и ръстът на кредитите остана под контрол на по-малко от 14%. През ноември 2019 година Централната банка понижи лимита на лихвените проценти по депозитите във виетнамски донги под 6 месеца и на краткосрочните кредити в донги на приоритетни сектори.

Излишъкът по текущата сметка се разшири до еквивалент от 2,4% от брутния вътрешен продукт през 2018 г. до приблизително 5,0% през 2019 година, подкрепен от голям търговски излишък и стабилни парични преводи, оценени на 9.3 милиарда щатски долара. Износът на стоки се увеличи с 8%, воден от 10% ръст за мобилните телефони, електрониката и компоненти, които представляват 33% от износа. Вносът

на стоки нарасна със 7% поради увеличеното производство на компютри, електроника и части, както и отрази 21% увеличение на вноса на петрол.

Излишъкът по финансовата сметка се оценява на 7,3% от brutния вътрешен продукт, стимулиран от големи нетни потоци както от преки чуждестранни инвестиции, така и от портфейлен капитал. С текуща и финансова сметки в излишък, общия платежен баланс излезе на излишък, оценен на 8,9% от brutния вътрешен продукт.

По-силният платежен баланс даде възможност на Централната банка да създаде валутни резерви, които покриват вноса за 2,7 месеца в края на 2018 година до 3,6 месеца през 2019 година. Валутният курс на виетнамския донг спрямо щатския долар остана стабилен през 2019 година, но поскъпна с 2% спрямо китайския юан.

Фискалната консолидация продължи през 2019 година. Бюджетният дефицит се намали от еквивалент на 3,7% от brutния вътрешен продукт през 2018 година до приблизително 3,5%. Ръстът на приходите нарасна от 5,0% през 2018 година до 7,3% през 2019 година, по-специално от увеличеното събиране на вътрешен акциз.

Междувременно, растежът на публичните разходи бе намален от 15,3% през 2018 година до 6,7% през 2019 година. Продължаващо затягане от страна на правителството на гаранциите за заем, съчетано със стабилен икономически растеж допринесе за по-нататъшно намаляване на съотношението на публичния и публично гарантирания дълг от връх, равен на 63,7% от brutния вътрешен продукт през 2016 година до приблизително 54,8% през 2019 г.

Разрешаването на проблема с необслужваните заеми напредва, но бавно. Официалният им процент от всички банкови кредити спадна до 1,9% в края на 2019 година. Високорисковите заеми, отпуснати от банките бяха 4.9% от общия размер на непогасените банкови заеми в края на декември 2019 година.

Спазването на изискванията за капиталова адекватност по Стандартите Базел II остана предизвикателство, като половината от местните банки в края на 2019 г все още не отговаряха на изискванията, което подтикна удължаването на срока до 2023 година.

Разпространението на COVID-19 и произтеклото от него рязко глобално икономическо забавяне, вероятно ще намали ръста на виетнамската икономика до 4,8% през 2020 година.

Възникването на пандемията се отрази отрицателно на цялата основна търговия и инвестиции във Виетнам, а така също и на неговите най-важни партньори: Европейския съюз, Китай, Република Корея, Япония и САЩ.

Въздействието на пандемията върху Виетнам се изрази в тотален срив като в търсенето, така и в предлагането почти във всяка област на икономиката. Забави се растежът до 3.8% през първото тримесечие на 2020 година от 6.8% за същия период на 2019 година. Ограниченията за пътуване задържаха растежа на вътрешното потребление през първото тримесечие на 2020 година. Ръстът на продажбите на дребно спадна до 4.7% през първото тримесечие на годината от 12,0% за същия период на миналата година. Притокът и изплащането на преки чуждестранни инвестиции също се забавиха. През януари и февруари 2020 година регистрацията на чуждестранни инвестиции се сви с 23.6% спрямо година по-рано, докато изплащането спадна с 5,0%.

С рязкото свиване на световната търговия ръстът на износа и вноса на Виетнам се забави и прогнозите са за намаляване на експорта до 5,3% през 2020 година, а на вноса - до 4,7%. Очакванията са, че износоът ще се възстанови до 7,8% ръст през 2021 година, а вносоът - до 6,8%.

През цялата 2020 година инфлацията в страната се очаква да достигне средно 3,3% и да нарасне допълнително до 3,5% през 2021 година. Ако пандемията се влоши повече от прогнозираното в момента, и особено ако цените останат високи, инфлационният натиск може да се засили.

Замрелият поради пандемията бизнес значително отслаби търсенето на кредити. В края на февруари 2020 година ръстът на кредитите е нараснал с 0,1% от края на 2019 година, което е най-ниският процент в страната за същия период през последните 6 години. За да подкрепи засегнатите фирми, виетнамското правителство представи на 4 март 2020 година облекчение в размер на 10,8 милиарда щатски долара за реструктуриране на дълговете, намали и отмени някои тарифи и такси. Впоследствие Централната банка намали основния лихвен процент с 0,5% -1,0%, намали и лихвени лимити по депозитите във виетнамски донги, които са за по-малко от 6 месеца и при краткосрочно кредитиране в донги в приоритетни сектори на икономиката.

Целта на правителството за фискален дефицит от 3,4% през 2020 година може да е трудно постижима, като се има предвид намаленото събиране на данъци от доходите и приходите от износа, значителното увеличение на разходите за здравеопазване и фондовете за заетост, както и фискалния пакет на стойност 1,3 милиарда щатски долара, с който се намаляват данъците и таксите на засегнатите

фирми и се отлага плащането на данъци. Следователно, очаква се фискалният дефицит да се увеличи до еквивалента на 4,2% от брутният вътрешен продукт през 2020 година, преди да се подобри до 3,5% през 2021 година.

Въпреки потенциално голямото въздействие на COVID-19, икономическите основи на Виетнам остават устойчиви. Ако епидемията приключи до края на първата половина на 2020 година, растежът на виетнамската икономика може да се възстанови до 6.8% през 2021 година и да остане висок в средносрочен и дългосрочен план.

Двигателите на икономическия растеж на Виетнам - растящи доходи на средната класа и динамичен частен сектор - остават стабилни. Средната класа във Виетнам е една от най-бързо развиващите се Югоизточна Азия. Тя се е удвоила по размер от 2014 година до 33 милиона, което е една трета от населението на страната. Увеличава се броят на трудоспособното население – 49.1 млн. души през 2019 г. , безработицата е само 1.9%, въпреки нейният скок за двата месеца на епидемия и последвала карантина (около 4.3%), но към средата на 2020 г. отново се връща на старите нива. Следните месечни нива на заплащане са около 4.2 млн. виетн. донги, около 185 долара (3.9 млн. през 2018 г.)

Бизнес средата, също така, продължава да се подобрява. Изплащането на публичните инвестиции се подобри значително, нараствайки с близо 18% през януари – февруари 2020 година. Ще продължи да се подобрява през 2020 година, тъй като това е приоритетна фискална мярка в отговор на пандемията от COVID-19.

Големият брой на **споразумения за свободна търговия**, в които Виетнам участва, обещават подобрен достъп до световните пазари. Към тези документи може да се причислят и EVFTA и EVIPA с ЕС. Двете бяха ратифицирани от ЕП през февруари и от виетнамското НС на 8.6.2020 г. Предстои влизането в сила на първото в началото на август 2020 г., а на второто след ратификацията от националните парламенти на СЧ (до края на 2020 г.). С EVFTA се елиминират 99% от тарифните ставки в срок от 7 г., а 70% от същите ставки падат още с влизането в сила. Регулират се прецизно елементи от фито-санитарния контрол, пазарния достъп и др.

Виетнам се интегрира много добре в световната икономика и премина бързо нагоре по глобалната верига на доставки, започвайки от износ на селскостопански продукти и достигна до електроника. Общата му търговия сега се оценява на два пъти от брутният вътрешен продукт, като бързо се превърна в значим производствен център в Югоизточна Азия.

През 2019 година **преките чуждестранни инвестиции** във Виетнам достигнаха 38,2 милиарда щатски долара, което е увеличение със 7,2% в сравнение

с 2018 година. Реализираният капитал на проектите за преки чуждестранни инвестиции беше оценен на 20,38 милиарда щатски долара, което е повече с 6,7% спрямо 2018 година. На фона на общия спад на световния приток на преки чуждестранни инвестиции поддържането на такъв растеж на инвестиционния капитал е постижение за Виетнам.

В цялата страна има вече 30 827 действащи чуждестранни проекта с общ регистриран капитал от 362,58 милиарда щатски долара. Натрупаният реализиран капитал на проектите с преки чуждестранни инвестиции се оценява на 211,78 милиарда щатски долара, което е 58,4% от общия валиден регистриран капитал.

Износът на сектора на преките чуждестранни инвестиции (включително суровия нефт) през 2019 година е 181,35 милиарда щатски долара, което е 4,2% повече от 2018 година и представлява 68,8% от експортния оборот. Вносът на сектора на преките чуждестранни инвестиции е близо 145,5 милиарда щатски долара, което е с 2,5% повече в сравнение с 2018 година и заема 57,4% от вноския оборот.

Като цяло, през 2019 година търговският излишък в сектора на преките чуждестранни инвестиции е близо 35,85 милиарда щатски долара, включително суров нефт и 33,8 милиарда щатски долара без суров нефт. Външнотърговският дефицит на вътрешния икономически сектор е 23,48 милиарда щатски долара. Така, търговският излишък на сектора на чуждестранните инвестиции компенсира търговския дефицит на вътрешния икономически сектор и така се постигна положително външнотърговско салдо от 12,37 милиарда щатски долара.

За цялата 2019 година във Виетнам 3 883 нови проекта получиха сертификат за инвестиция, което е с 27.5% повече от броя на проектите за 2018 година. Общият ново регистриран капитал е 16,75 милиарда щатски долара, което се равнява на 93,2% от този през 2018 година Средният размер на регистрирания капитал на новите проекти е намалял от 5,9 милиона щатски долара през 2018 година до 4,3 милиона щатски долара през 2019 година. Въпреки че ново регистрираният инвестиционен капитал през 2019 година намаля, темпът на спад се забавя. Като се изключат ново отпуснатите големи проекти с над 1 милиард щатски долара капитал, общият ново регистриран инвестиционен капитал през 2019 година нараства с 32,5% в сравнение с 2018 година. През 2019 година най-големият инвестиционен проект е за 420 милиона щатски долара.

През 2019 година във Виетнам са регистрирани 9842 сделки с капиталов принос и изкупуване на акции от чуждестранни инвеститори с обща стойност на

капиталовите вноски от 15,47 милиарда щатски долара, което е с 56,4% повече в сравнение с 2018 година.

Инвестициите под формата на принос на капитал за закупуване на акции нараснаха рязко през последните години и представляват все по-голям дял от общата чуждестранна инвестиция. По-конкретно, през 2017 година инвестициите под формата на капиталов принос и закупуване на акции представляват 17,2% от общия регистриран капитал, през 2018 година - 27,9%, а през 2019 година - 40,77% от общия регистриран капитал. Чуждестранните инвеститори внасят капитал в местни предприятия главно в областта на преработката и производството с 45,8% от общата стойност и в недвижими имоти със 17,8% от общата стойност.

През 2019 година бяха инвестирани 19 проекта от чуждестранни инвеститори, в които инвестицията беше насочена най-вече към сектора за преработка и производство с общ капитал от 24,56 милиарда щатски долара, което представлява 64,6% от общия регистриран инвестиционен капитал. Това е и секторът, който представлява голяма част от регистрирания капитал от гледна точка на регистрация на нови инвестиционни проекти, инвестиционни проекти за разширяване, капиталов принос и закупуване на акции.

Бизнесът с недвижими имоти се класира на второ място с общ инвестиционен капитал от 3,88 милиарда щатски долара, което представлява 10,2% от общия регистриран инвестиционен капитал. Следват търговията на едро и дребно, научни и професионални дейности и др.

През 2019 година във Виетнам общо 125 държави и територии имаха инвестиционни проекти. Република Корея е на първо място с общ инвестиционен капитал от 7,92 милиарда щатски долара, което представлява 20,8% от общия инвестиционен капитал във Виетнам. Хонконг се класира на второ място с общ регистриран инвестиционен капитал от 7,87 милиарда щатски долара. Сингапур се класира на трето място с общ регистриран инвестиционен капитал от 4,5 милиарда щатски долара, като заема 11,8% от общия инвестиционен капитал. Следват Япония, Китай и др. Инвестициите от Китай и Хонконг са с тенденция да се увеличават в резултат на търговската война между САЩ и Китай. По-конкретно, инвестициите от Китай са се увеличили близо 1,65 пъти, от Хонконг са се увеличили 2,4 пъти в сравнение с 2018 година.

През 2019 година в общо 62 провинции и градове са осъществени проекти от чуждестранни инвеститори, сред които Ханой привлече най-много преки чуждестранни инвестиции с общ регистриран капитал от 8,45 милиарда щатски долара, което 22,2% от общия инвестиционен капитал в страната. Инвестиционният

капитал в Ханой се основава главно на метода на принос на капитала, закупуване на акции за 6,47 милиарда щатски долара, което представлява 76,6% от общия регистриран инвестиционен капитал на Ханой.

Град Хошимин се класира на второ място с общ регистриран капитал от близо 8,3 милиарда щатски долара, представляващ 21,8% от общия инвестиционен капитал. Подобно на Ханой, инвестициите в град Хошимин са предимно под формата на принос на капитал и покупка на акции и са 67,5% от общия регистриран инвестиционен капитал в града и съставлява 58,1% от общата стойност на принос на капитали и закупуване на акции в цялата страна.

Следват провинциите Бин Зънг, Донг Най, Бак Нин и др.

През 2019 година Министерството на планирането и инвестициите на Виетнам организира множество диалози и форуми с предприятия от Япония, Корея, Сингапур, Китай, Хонконг, Тайланд, Тайван, Германия, Холандия и Индия и др.

Някои от големите проекти през 2019 година са:

- Проект с принос на капитал и изкупуване на акции от Beergo Limited(Хонконг) във Vietnam Beverage Limited Company, с обща стойност на капиталовата вноска от 3,85 милиарда щатски долара, с основна цел производство на бира и малц за варене на бира в Ханой.

- Techtronic Tools Co., Ltd. е инвестиция от Хонконг с общ регистриран инвестиционен капитал от 650 милиона щатски долара, за изграждане на фабрика и изследователски и развоен център в град Хошимин за производство на аксесоари и електрически ръчни устройства, използвани в промишлеността и бита.

- Проект на компания Lcd-Qisda(Тайван) за завод за производство на екрани в Ха Нам с общ регистриран инвестиционен капитал от 263 милиона щатски долара, с цел производство на LCD монитори с течни кристали.

Чуждестранните инвеститори през последните години общо са инвестирали в 19 от 21 области в националната система за икономическа класификация, в които преработвателният и производственият сектор са с най-висок дял с 214,2 милиарда щатски долара, което представлява 59,1% от общия инвестиционен капитал, следвани от бизнеса с недвижими имоти с 58,4 милиарда щатски долара, което представлява 16.1% от общия инвестиционен капитал, производството и разпределението на електроенергия с 23,65 милиарда щатски долара, което представлява 6.5% от общия инвестиционен капитал.

Република Корея се класира на първо място по преки чуждестранни инвестиции във Виетнам с общ регистриран капитал от 67,71 милиарда щатски долара, съставляващ 18,7% от общия инвестиционен капитал. Япония се нарежда на

второ място с 59,3 милиарда щатски долара, което е 16,4% от общия инвестиционен капитал, следвана от Сингапур, Тайван и Хонконг. Първите три месеца на 2020 г. картината на инвеститорския интерес е леко променена предвид отдръпването на корейски и японски инвеститори (съответно трето и четвърто място), докато лидерските позиции се държат от Сингапур (финансови проекти) и Малайзия.

Преки чуждестранни инвестиции във Виетнам има във всички провинции и големи градове на страната, сред които град Хошимин продължава да е на първо място по привличане на преки чуждестранни инвестиции с проекти за 47,34 милиарда щатски долара, което представлява близо 13,1% от общия инвестиционен капитал в страната. Следван е от провинция Бин Зънг с 34,4 милиарда щатски долара, което представлява 9,5% от общия инвестиционен капитал и Ханой с 34,1 милиарда щатски долара, което е 9,4% от общия инвестиционен капитал.

Като цяло, през 2019 година общият ново и допълнително регистриран инвестиционен капитал в чужбина от Виетнам достигна 508,15 милиона щатски долара. 164 бяха проектите с ново отдадени сертификати за регистрация на инвестиция с общ инвестиционен капитал от 403,15 милиона щатски долара. Отделно от тези инвестиции, по 29 инвестиционни проекта бяха извършени корекции с общ допълнителен инвестиционен капитал от Виетнам от 105 милиона щатски долара.

Виетнам инвестира в чужбина предимно в областта на търговията на едро и дребно (общ нов и допълнително регистриран капитал от 121,6 милиона щатски долара, което представлява 23,9% от общия инвестиционен капитал). Следват областите на селското и горското стопанство, и рибарството, които се нареждат на второ място с 86,1 милиона щатски долара и представляват 16,9% от общия инвестиционен капитал. Професионалните, научните и технологичните дейности са на трето място със 70,1 милиона щатски долара, представляващи 13,8% от общия инвестиционен капитал.

Виетнам е инвестирал общо в 32 държави и територии. Австралия е на първо място по направени от Виетнам инвестиции в чужбина с 154,6 милиона щатски долара, което представлява 30,4% от общата инвестиция. САЩ са на второ място с 26 проекта с общ инвестиционен капитал от 93,4 милиона щатски долара, което е 18,4% от общия инвестиционен капитал. Следват Камбоджа, Испания, Сингапур, Канада и др.

Процесът на приватизация във Виетнам продължава да тече под очакванията на ВКП и правителството. Това намери и изражение в критиките по въпроса на ГС на ВКП Нгуен Фу Чонг и директива 50-NQ/TW. Към момента от определени за раздържавяване 168 фирми са изцяло финализирани 36 (28%). Към

момента държавните фирми в СР Виетнам са 805 с общ капитал от 3.7 трилиона виетн. донги. През 2020 г. започна процесът на приватизация на нови 93 фирми с циркулярни писма на МФ 21/2019 и 3/2019 г., като най-важните от тях са:

- VINACOMIN – добив и обработка на полезни изкопаеми;
- Vinachem, производство на продукти от тежката и леката химия;
- EVN GENCO 1 и EVN GENCO 2, генериране на електрическа енергия;
- 30% от телефонните оператори VNPT , MobiFone;
- AGRIBANK, втората по големина банка в страната (миноритарен дял);
- Виетнамска северна хранителна корпорация;
- МИНЕРАЛ 1;

Минимални пакети от акции ще бъдат пуснати на двете фондови борси в Ханой и Хошимин на следните структурни предприятия: - ВИНАТАБА (производство на тютюневи изделия); - ПЕТРОВИЕТНАМ(добив на газ и нефт); - Индустриална корабостроителница, Хошимин и др.

Като рискове за икономическото развитие на Виетнам през 2020 г. се очертават следните фактори:

- Епидемиологичната ситуация с COVID 19 в национален, регионален и световен мащаб;
- Търговските войни в региона и особено тази между САЩ и Китай;
- Намалването на производството в основни пазари в света;
- Природни катаклизми и катастрофи.

1.3. Външна политика на СР Виетнам

През 2019 г. и в началото на 2020 г. Виетнам продължи да бъде предвидим и сигурен партньор на международната общност в региона и света. Това бе доказано с поемането на председателството на АСЕАН през 2020 г. и статута на непостоянен член на СС на ООН 2020 – 2021 г. Тези два поста, Ханой прие с отговорност и активно участваше в дебати по решаване на възникнали кризи и тлеещи конфликти. Основен ареал на националната сигурност традиционно бе претендираният суверенитет в ЮКМ и решаването на някои гранични спорове с Камбоджа по суша. Все по-ясна бе линията на сближаване на Виетнам със САЩ по линия на защита на геостратегическите виетнамски интереси и противопоставяне на китайската хегемония в ЮКМ. През 2020 г. Виетнам преодоля успешно епидемията с COVID 19 и бе пример за безрезервна солидарност и взаимна помощ при хуманитарни кризи с огромни последиствия в регионален и световен мащаб.

1.3.1. Многостранни отношения

По отношение на **АСЕАН**, Виетнам по време на своето председателство 2020 г. пледираше за откритост на диалога основно в сфери като икономическа и социална свързаност. Поради епидемията от COVID 19, голяма част от планираните дебати и работни срещи преминаха онлайн. Бяха отложени разговори на високо равнище АСЕАН – САЩ (14.4.2020 г.) и АСЕАН – Р Корея и АСЕАН – Индия и Австралия. Бе сформиран Център за обмен на епидемиологични данни, като реализирани практики за размяна на екипировка, медицински пособия и медицински екипи под девиза за солидарност на организацията.

Въпреки постоянното напрежение между Китай и САЩ в ЮКМ и Източно море, Виетнам остана неутрален като поведение следвайки своята политика на „трите отрицания“ – не на чужди бази на собствена територия; не на сговори и съюзи срещу трета държава; - неучастие в военнополитически съюзи. Поради това бе изключено неговото участие в т.нар. „Четиристранен формат“ (САЩ, Индия, Австралия и Япония). Само като процеси се следят американски сигурностни инициативи като ARIA.

След напускането от страна на САЩ на Транс-тихоокеанското партньорство (ТТР), Виетнам ефективно работи по реализирането и влизането в сила през 2019 г. на Споразумението за всеобхватно и прогресивно транс-тихоокеанско партньорство (**СРТРР**), обхващащо 11 държави от Азия и Америка. Това дава особен ракурс на виетнамския търговски потенциал и позиционирането в световните глобални вериги на снабдяване. Предстои подписването през т.г. на регионални споразумения за свободна търговия между АСЕАН и страните в обкръжение RECAP.

4.2. Двустранни отношения

ЕС и страните-членки

През 2019 г. и в началото на 2020 г. бяха проведени активни действия по финализирането на двете основни споразумения между ЕС и Виетнам, а именно EVFTA и EVIPA. Като успех от европейска страна може да се счете инкорпорирането в тях на елемента на защита на синдикалните права на работници и мениджъри, правото на претендиране на защита на авторски и сродни права и др. Публичният отзвук на тези две споразумения във Виетнам и огромен, като това важи и за стопанските очаквания.

Като рискови области без постигнат напредък и търговски компромиси могат да се очертаят фармацевцията и автомобилостроенето. Пандемията с COVID 19 очерта и някои бариери около трансфера на специализирани работници, експерти и научни

звена, както и третирането на вноския режим на определени стоки. Забелязва се и известно отдръпване на Виетнам от средствата и програмите на ЕС, предвидени за страната (както чистата помощ, така и бленд финансирането). Това се дължи както на бюрократични пречки и, така и като стремеж за избягване на допълнителна финансова обвързаност и зависимост.

И през 2019 г. ЕС продължи да следи чувствителни теми за Виетнам като нелегалния риболов, транзита през страната на забранени животински видове и незаконното третиране на горските ресурси. И през 2019 – 2020 г. ЕС остана привлекателна дестинация за обучение на виетнамски студенти и специализанти.

Китай

През 2019 г. отношенията между Виетнам и Китай бяха многопластови, като се избягваха конфликти по отношение на сигурността. Това се отнасяше и до взаимната помощ и информираност за епидемиологичните данни и мерки, свързани с COVID 19. Ханой водеше диалог с Пекин, но не приемаше без съмнение изнасяната от него статистика и реални показатели. Поради това, Виетнам постигна голям успех при справянето с пандемията и защитата на населението. През периода, Виетнам следваше и американската стратегия за не допускане на китайски технологични компании при въвеждането в експлоатация на 5 G мрежата в страната.

Виетнам внимателно следеше китайските технологични ходове в ЮКМ, имайки предвид въвеждането на нови образци въоръжение и техника, използването на ресурсите на морето, ограничаването на свободата на плаване като реагираше умерено, по дипломатически път на всяка провокация. Търсеха се съюзници в световен мащаб при реакция по неправомерно използване на континенталния шелф и ограничаване от китайска страна на изконното право на ползване на залежите и главно на добива на нефт и газ. Редовни бяха сблъсъците между рибарските флотилии на двете страни и защитата им от съответните ВМС.

Същевременно отношенията между двете комунистически партии остават на ниво. Бе констатирано активизиране на обмена на кадри от областта на пропагандата и борбата с корупцията.

САЩ

През 2019 г. Виетнам взе участие в новата американска Азиатска инициатива за присъствие ARIA, която е продължение на Инициативата за свободен и открит индийско-тихоокеански район (FONOP, 2017 г.). Те подобряват отбранителния

капацитет на страната партньор (в случая Виетнам), като дават право на съответните органи да се ползват от американски база данни и съответни проучвания и ноу хау.

САЩ са основен търговски партньор на Виетнам. Към момента администрацията на Доналд Тръмп не наказва Виетнам за антидъмпингови цени в металите и някои хранителни стоки, липсват и обвинения за изкуствено поддържане на курса на националната валута спрямо долара. Всичко това е с цел задържане на Виетнам в сферата на американския стратегически интерес в региона на ЮИА.

Регионални сили

Виетнам продължи политиката на утвърждаване на регионалните си политически и икономически партньорства с приоритетните Русия, Япония, Индия и Република Корея.

Отношенията с **Русия** продължиха своята традиционна активност и през 2019 г. Това ставаше въпреки липсата на важни държавни посещения (освен визитата на председателката на НС Нгуен Ким Тхи Нган в Москва през есента на 2019 г.), основно по обективни причини (пандемията от COVID 19 в началото на 2020 г.). В икономически план това се отнасяше преди всичко до вноса от Виетнам на житни култури, хранителни стоки и оръжейни системи и специализирана военна продукция. Руските енергийни компании като ГАЗПРОМ, ЗАРУБЕЖНЕФТ и др. функционират нормално, въпреки намалелите цени на нефта и газа в световен мащаб. За първи път през 2019 г. Русия участва със самостоятелен щанд в изложението „Отбрана 2019“.

Отношенията с **Япония** бяха активни и през 2019 г., изразяващи се в две посещения на виетнамският премиер Нгуен Суан Фук – за срещата на Г-20 и на церемонията по коронясването на император Нарухито. Япония увеличава финансирането на виетнамски проекти в областта на устойчивото развитие, малкия и среден бизнес и сигурността. Стабилно остана японското технологично присъствие в автомобилния и машиностроителен сектор във Виетнам.

И през 2019 г. Виетнам и **Индия** развиват т.нар. „стратегическо партньорство“ помежду си от 2016 г. Виетнамският премиер Нгуен Суан Фук посети Ню Делхи и има срещи с индийския си колега по време на Срещата на върха Индия – АСЕАН през ноември 2019 г., редовно се провеждат телефонни разговори между двамата премиери на теми от политическото всекидневие (особено в борбата с пандемията COVID 19). Ню Делхи активно тества различни измерения на своята политика „Действай на Изток“ във Виетнам (основно като противовес на китайската експанзия в региона). Търговският оборот между двете държави достигна през 2019 г. 15 млрд.

щ.д., все още неизползван е голяма част от стоковия кредит даден от индийската страна на Виетнам в размер на 500 млн. щ.д.

Отношенията на Виетнам с **Австралия**, се развиха през 2019 г., което бе потвърдено с посещение на австралийския премиер Скот Морисън в Ханой през август 2019 г. Значим е интересът на виетнамски студенти към австралийските ВУЗ, Канбера е инвестирала през 2019 г. около 26 млн. щ.д. в развойни проекти в различни виетнамски провинции.

Република Корея и през 2019 г. бе основен инвеститор във Виетнам. Засилва се и интересът на виетнамски учащи и работници към страната. Сеул инвестира редица средства в комунална инфраструктура във Виетнам, особено в строежа на пътища, метро линията в Ханой и някои технологични парка. Виетнамският премиер посети Р Корея през ноември 2019 г. за участие на среща на върха АСЕАН – Р Корея и МЕКОНГ – КОРЕЯ.

Съседни страни

Отношенията на Виетнам с **Лаос** са традиционно активни и безрезервно приятелски, което бе потвърдено при посещението на лаоския премиер Тхонглум Сисулит в Ханой в началото на януари 2020 г. Виетнамските инвестиции към момента в Лаос възлизат на 4.2 млрд. щ.д. в 400 проекта. Търговският стокооборот е стабилен и е в порядъка на 1.2 млрд. щ.д. Виетнам дава 1000 стипендии на лаоски студенти за обучение в совите ВУЗ.

През 2019 г. **Камбоджа** и Виетнам продължиха нормалното си двустранно сътрудничество, като през ноември камбоджанският премиер Хун Сен посети Ханой, начело на правителствена и бизнес делегация. Гонят се нива от 5 млрд. щ.д. стокооборот. През пролетта на 2020 г. възникна напрежение на сухопътната граница между двете страни поради гранично учение на Виетнамската гранична полиция (това става въпреки добрият тон на завършена демаркация на държавната граница – около 86%). Двете страни имаха и някои спорове около третирането на заразени с COVID 19, както и отношението спрямо използването на водните ресурси на р. Меконг от камбоджанска страна, но това не води до предизвикване на конфликти.

2. ПОЛИТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ Р БЪЛГАРИЯ И СР ВИЕТНАМ

Виетнам е стабилен и предвидим икономически партньор на България в Югоизточна Азия и Азия като цяло с потенциал за бъдещо икономическо развитие. С позицията си в регионални формати като АСЕАН, АТИС, АСЕМ, форумът „Шан Гри Ла“

и др., Виетнам е стабилна отправна точка за реализиране на политики на сигурност в региона.

Между двете страни съществуват традиционни приятелски отношения, датиращи от 1950 г. (тази година се празнува 70-та годишнина от установяване на същите). Те са многопосочни институционални и лично човешки, като основен фактор за това е контингентът от 40 000 виетнамски граждани учил и работил в България в периода 1970 – 1991 г. Към момента двете страни прибавят нови елементи на своите контакти и от 2017 г. се засилва сътрудничеството между университетски и научни звена, участие проекти в областта на медицината, транспорта и сигурността.

На 27.12.2019 г. между правителствата на СР Виетнам и Р България бе подписано Споразумение за сътрудничество в областта на образованието, като то бе подписано от виетнамска страна от заместник-министъра на МОП , а от българска от посланик Маринела Петкова. В него е залегнало годишно изпращането на 8 виетнамски стипендианти в България (2 бакалавъра, 2 магистъра, в докторанта и 2 следдипломна квалификация). Отделно са предвидени разменни краткосрочни програми. Споразумението е в сила до края на 2023 г.

Предвидената за провеждане 24-та Сесия на СИКНТС през ноември 2019 г. бе отложена за 2020 г. поради спешни ангажименти на министъра на индустрията и търговията Чан Туан Ан

3. ТЪРГОВСКО-ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ Р БЪЛГАРИЯ И СР ВИЕТНАМ.

По данни на НСИ през 2019 година е постигнат общ стокообмен от 103 260 110 евро, от които български износ за 39 731 600 евро. Износът за Виетнам през миналата година се състои от: пшеница и ечемик (13.1%), медикаменти (12.2%), ламарини, листове и ленти от мед(8.1%), инсектициди (10,4%), карбонати(9.3%), пури(8,1%), медицински, хирургически, зъболекарски или ветеринарни инструменти и апарати антибиотици(5,2%), каолинови глини(3,9%); пластмасови изделия(2,7%) и др.

През 2019 година от Виетнам са внесени продукти в България на стойност 63 530 443 щатски долара и са следните: кафе (32.3%), пневматични гуми (8,2%), кокосови орехи(7,6%), части и принадлежности за превозни средства (7,8%); обувки (7.4 %) и др.

През първите четири месеца на 2020 г. се наблюдава тенденция за увеличаване на обмена и особено на износа въпреки епидемиологичните проблеми с

COVID 19. Българският износ възлиза на 12.37 млн. евро (24.1% повече в сравнение със същия период на 2019 г.), а вносът от Виетнам бележи лек спад и е 20.55 млн. евро (21.37 млн. евро през същия период на 2019 г.).

Сферите и областите на икономиката където съществува потенциал за развитие в средносрочен план са, особен в ерата на пост COVID 19:

- Износ на базови продукти и култури, с акцент на зърнени и маслодайни. Крайни и междинни продукти от тях;
- Износ на рози и друг посадъчен материал на етерично-маслени култури;
- Машини и прикачен инвентар за селското стопанство, напоителни парникови системи;
- Машиностроене – кари и части за тях, телфери, електромотори (съвместно производство в СР Виетнам), машини и оборудване за производство като цифрово-програмни стругове, фрези. Машини за малкото и средно стопанство, в т.ч. високо проходими трактори за горските стопанства и труднодостъпните райони, прикачен инвентар за зърно производители и др.;
- Химическа промишленост – специализирани торове, препарати за растителна защита, поли карбонати; търговия с химически продукти (суров каучук карбамид, калцинирана сода, химикали за растителна защита и др.);
- Доставка на поточни линии и отделни машини за хранително-вкусовата промишленост;;
- Фармацевтична промишленост – медикаменти и хранителни добавки;
- Хранително-вкусова промишленост - съвместно производство на млечни продукти и на консервирани храни (сладка, мармалади). Повишаване на българския износ на захарни изделия. Сегментиране и селектирани на нови виетнамски продукти за износ на българския/европейския пазари;
- Текстилна и обувна промишленост – изнасяне на производства от България в СР Виетнам. Съвместно навлизане на пазарите на трети страни;

- Козметична индустрия – налагане на нови български продукти и етерични масла;

- ИТ сектор – доставка на системи за управление на отделни бизнеси (свързани предприятия, складова наличност, контролни елементи за енергийни системи и др.). Разработка на софтуер за местно потребление и излизане на трети пазари;

- Специална продукция. Продажба на системи за видео и радарно наблюдение. Износ на технологии за производство на муниции и леко стрелково оръжие.

Съществуват реални възможности за разнообразяване на стокообмена и увеличаване дела на българския износ за Виетнам в следните насоки, особено след влизане в сила на EVFTA от 1.8.2020 г:

- Млечна и месопреработвателна индустрия. Осигурен лицензионен и фитосанитарен режим спрямо всички държави в ЕС;

- Химическа промишленост - търговия с химически продукти (суров каучук, карбамид, калцинирана сода, химикали за растителна защита и др.);

- Машиностроене - износ на металорежещи и металообработващи машини, подемна техника, части и детайли за асансьоростроенето;

- Фармацевтична промишленост – повишаване българския износ на лекарствени суровини и продукти и инвестиции в изграждане на производствени мощности;

- Лека промишленост - съвместно производство и износ на естествена коприна, тютюневи изделия, памучни изделия;

- Селско стопанство – доставка и проектиране на оборудване и системи за напояване; износ на български вина, селскостопанска продукция и техника;

- Съвместни производства – цигари и тютюневи изделия, плодови сокове, бира, медикаменти, детски храни във Виетнам; текстил, кафе и обувки в България.

По повод пандемията с COVID 19, Виетнам се позиционира като регионален и световен лидер в производството на маски и някои защитни средства като гащеризони, ръкавици др. Редица български фирми насочват и продължават интереса си за вноса на такива продукти от Виетнам като алтернатива на подобни стоки от Китай. Тези средства притежават съответното качество и сертификати за износ в ЕС и САЩ. Виетнам също така започна производството на респиратори (във

фабриката за автомобили ВИНФАСТ) и два вида бързи тестове, сертифицирани за износ в ЕС. Български фирми показаха стабилен интерес за вноса на такива стоки.

В помощ на бизнеса:

България е регистрирана като страна износител на стоки с растителен произход за виетнамския пазар от 21.7.2017 г., като по този начин се облекчава вносът на стоки с растителен произход, за които не се изисква специален допълнителен режим. На такъв специален контрол подлежат следните растителни продукти: - живи растения, цветя и овошки; - свежи плодове и зеленчуци. Без проблеми вече могат да се внасят фуражи, фуражни смеси, брашна, зърна и др.

За стоки от животински произход се очаква процедурата да бъде завършена през 2020 г., след като се следват генералните разпоредби на EVFTA. Започнаха регистрационните режими за внос от България на бебешки и детски храни, риба и здравословни храни. На специален допълнителен протоколен режим подлежат: - кръв и кръвна плазма; - живи животни; - костно брашно. Остава усложнената процедура по внос на свежи плодове и зеленчуци.

Регулацията на вносът на медикаменти е както следва: - лицензиране на лекарствени продукти – 2 години; - хранителни добавки – 6 месеца; - козметика специализирана – 32 месеца.

Трябва да се отбележи, че от 1.1.2018 г. в системата на ГД „Митници“ действа електронна система за обработка на товарите, която е изключително улеснена, като за целта обаче българските фирми трябва да са снабдени с местен валиден електронен подпис и да са регистрирани в митническата електронна система. Препоръчително е за обработка на това да се ползват митнически агенти, чиито услуги не са скъпи. СР Виетнам не припознава вносът на мостри и образци, поради което освобождаването на същите е изключително трудно и подлежи на общ търговски режим. Препоръчва се българската фирма вносител пир изпращането на мостри и образци да се консултира с виетнамския си партньор за получаването на същите. Най-ефикасни спедиторски услуги за малки пратки организират следните компании: DHL; - VIETNDM POST; - TNT; - SCHENKER.

Регистрацията на фирма за български инвеститори става по два начина: - 100% българско/чуждестранно участие – изисква се показване на капитал от 200 000 щ.д.; - на местно лице – без необходимост от инвестиционен капитал. Рисковете при втората форма са в не упражняване на ефективен контрол при управлението на фирмата и опасност от отнемане на придобити лицензи и разрешителни.

През 2019 г. и особено през 2020 г. продължи тенденцията към ориентиране на български вносители от азиатския пазар, присъстващи главно в Китай да се преориентират към стоки произведени във Виетнам, и по-малко в Камбоджа и Лаос поради по-конкурентните цени на материали и работна ръка. Все още обаче ценовата политика и модерната организация на маркетинга са пречка за по-широк и бърз достъп на български търговци спрямо производители и търговци на текстил, обувки, мебели, строителни материали, гуми и др. Същото се отнася до изнасянето на определени производства от ЕС във Виетнам, където се предлагат по-добри бизнес условия от Китай. Сигурността на инвестициите е гарантирана, бюрократичния модел на регистрация е опростен, добре действат данъчната и митническата система. В страната има множество Икономически зони, които предлагат изгодни условия за наемане на търговски и производствени мощности.

Трансферът на средства по банков път е все още трудно поради липсата на първокласни банки в СР Виетнам и използването на посреднически услуги. Откриването на сметка на ф.л. става само с присъствие в страната, а за ю.л. процедурата е след излязло разрешително за инвестиционна дейност.

Пазарът на офиси, търговски обекти и жилищни единици е все още неразвит, като се разчита основно на местни клиенти. Цените на наемите варират от 11 до 40 щ.д. на кв.м и около 8 щ.д. на кв.м. за жилищна площ в среден по значение квартал. Чуждестранни ф.л. могат да закупуват апартаменти/къщи, но без правото на собственост върху земята, която е изключителна държавна собственост. На притежателят на недвижим обект се издава паспорт на съответния имот, като собственикът притежава дългосрочно концесионно право върху своята недвижима вещ за срок от 50 години, с възможност след това на безсрочно продължаване.

Поради епидемията от COVID 19 изключително много паднаха наемите на търговски и офисни площи. Голяма част от фирмите изнесоха ръководния и мениджърския състав на работа от къщи, така в офисите останаха само целеви групи от служители, преди всичко занимаващи се с координационна дейност. Сривът в туризма също извади на пазара на недвижими имоти редица хотели и свързани обекти и ресторанти.

Интересен сегмент за инвестиции се очертава сферата на услугите. Особено това се отнася да здравни услуги, такива в сферата на образованието и консалтинга. Става въпрос за инвестирането в болници и някои специализирани клиники. Български посреднически фирми предлагат дистанционни платформи за обучение, разработката на мини MBA програми и специализирани курсове за дигитален мениджмънт и маркетинг, които са добре приети от виетнамската публика.

Определен шанс за поемане на проекти имат проектантски и архитектурни фирми и бюра от България, които да изпълняват задания на български или европейски инвеститори.

Полезни връзки и препратки:

Delegation of the European Union to Vietnam

http://eeas.europa.eu/delegations/vietnam/index_en.htm

European Chamber of Commerce in Vietnam

<http://www.eurochamvn.org/>

Директно или чрез посолството отделни български фирми могат да използват базата данни и консултантските услуги на EUROCHAM. В организацията членуват утвърдени консултанти и адвокатски фирми, които биха били от помощ при регистрация на бизнес или провеждане на проучване на пазара.

Central and Eastern European Chamber of Commerce in Vietnam (CEEC)

<http://ceecvn.org/>

Отлично работеща структура на фирми от Централна и Източна Европа. Предлага изследвания на определяни пазарни параметри и сегменти. Предлага услуги за офис наемане, преводачески и транспортни услуги.

EU-Vietnam Business Network (EBVN, Европейски център за подпомагане на малките и средни предприятия от Европейския съюз(EU-Vietnam Business Network) – Осигурява методологическа и логистична подкрепа на малки и средни предприятия от Европейския съюз в дейността им на вьетнамския пазар, в т.ч организира търговски мисии, финансово подпомагани от бюджета на ЕС; поддържа и предоставя за ползване база данни за консултантски фирми и фирми за правни услуги и др.; изготвя и публикува, вкл. и на своята страница правни и маркетингови информации, и др. През 2017 и 2018 г. EBVN организира 2 изложения EURUSPHERE (юни 2017 и май 2018 г.) в гр. Хошимин. Акцент се поставя върху луксозните стоки, автомобилите и модната индустрия. За първи път две български фирми взеха участие в изданието за 2018 г.

Проектът приключва в края на 2018 г.

<http://evbn.org/>

Ministry of Industry and Trade

<http://www.moit.gov.vn/en/Pages/default.aspx>

Ministry of Planning and Investment

<http://www.mpi.gov.vn/en/Pages/default.aspx>

Foreign Investment Agency, Ministry of Planning and Investment
www.fia.mpi.gov.vn

Vietnam Trade Promotion Agency
<http://www.vietrade.gov.vn/en/>

Investment and Trade Promotion Center – Ho Chi Minh City
<http://itpc.hochiminhcity.gov.vn/>

Vietnam National Trade Fair and Advertising Company
<http://vinexad.com.vn/>

General Department CUSTOMS, Ministry of Finance
www.customs.gov.vn

Генерални организации на работодаделите:

Vietnam Chamber of Commerce and Industry (VCCI)
<http://vcci.com.vn/>

Vietnam Chamber of Commerce and Industry (VCCI) - Ho Chi Minh City
<http://vcci-hcm.org.vn/>

Браншови организации:

Viet Nam Leather and Footwear Association (LEFASO)
<http://www.lefaso.org.vn/>

Viet Nam Coffee and Cocoa Association (VICOFA)
www.vicofa.org.vn

Viet Nam Forest Association (VINAFORST)
www.vinaforest.vn

Viet Nam Association of Seafood Exporters and Producers (VASEP)
<http://vasep.com.vn/>

Viet Nam Sugar association (VINASUGAR)
www.vinasugar.vn

Viet Nam Textile and Apparel Association (VITAS)

www.vietnamtextile.org

Viet Nam Rubber Association (VRA)

www.vra.com.vn

Viet Nam Electronic Industries Association (VEIA)

www.veia.org.vn

Viet Nam Association of Rural Industrial Small and Medium Enterprises (VARISME)

www.varisme.org.vn

Handicraft And Wood Industry Association (HAWA)

www.hawa.com.vn

Viet Nam Fruit Association (VINAFRUIT)

www.vinafruit.com

Viet Nam Steel Association (VSA)

www.vsa.com.vn

Viet Nam Pulp and Paper Association (VPPA)

www.vppa.vn

Viet Nam National Cement Association (VNCA)

www.vnca.org.vn

Vietnam Food Association (VFA)

www.vietfood.org.vn

Vietnam Cashew Association (VINACAS)

www.vinacas.com.vn

Viet Nam Fertilizer Association (FAV)

www.hth.com.vn

Viet Nam Building Ceramic Association (VIBCA)

www.vnceramic.org.vn

Viet Nam Association of Liquor, Beer and Beverage

www.vba.com.vn

Viet Nam Pharmaceutical Companies Association (VNPCA)

www.vnpca.gov.vn

Viet Nam Association of Small and Medium Enterprises (VINASME)

www.vinasme.vn

Viet Nam Tourism Association (VITA)

www.vita.vn

Viet Nam Freight Forwarders Association (VIFFAS)

www.viffas.org.vn

Viet Nam Advertising Association (VAA)

www.vaa.org.vn

Viet Nam Marketing Association (VMA)

www.marketingvietnam.org

Vietnam Software and IT Services Association

<http://www.vinasa.org.vn/>

Информации за търгове и консултантски услуги:

<http://www.worldbank.org/en/country/vietnam>

<https://www.adb.org/countries/viet-nam/main>

Информация за адвокатски компании по Търговско право

<http://www.cmwlaw.vn>

<http://nhiettam.vn>

Контакти::

СТИВ - Ханой:

Даниел Добрев

Economic and Trade Office of The Republic of Bulgarian Hanoi, Vietnam

5 Nui Truc, Van Phuc, Hanoi

tel./fax: 0084 4 37264735; cell: 0084 918 252408

daniel.dobrev@mail.bg d.dobrev@mi.government.bg

www.discoverbulgaria.asia

СТИВ-Хошимин

Олег Маринов

**Ръководител на Службата по търговско-икономическите въпроси в град
Хошимин към Посолството на Република България във Виетнам**

Тел.: +84 914 373844

E-mail: oleg.marinov@mee.government.bg

www.stiv-hcmc.com